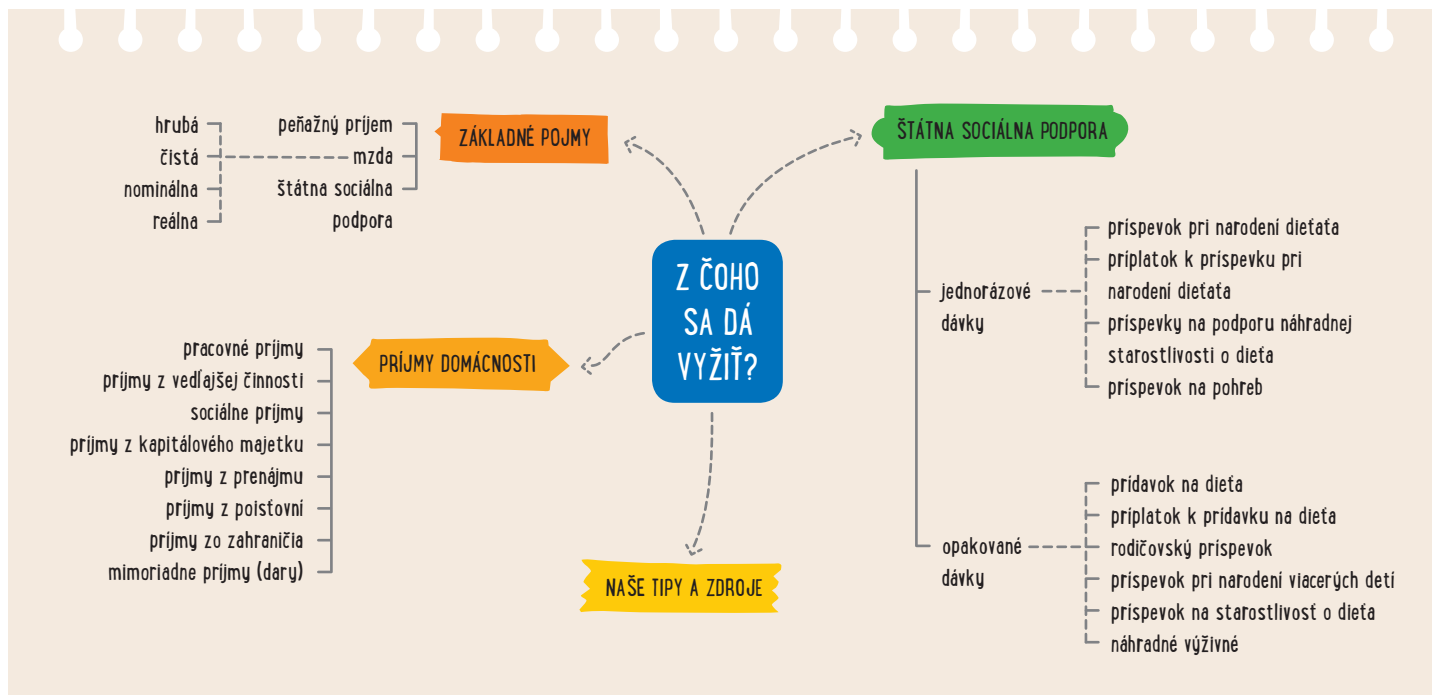

1.1 Z ČOHO SA DÁ VYŽIŤ?

„Životným úsilím každého človeka, ak hovoríme o peniazoch, by malo byť: zarobiť, koľko sa len dá, nasporiť, čo môžete a pomôcť ostatným, koľko len vládzete.“ (Bill Gates)

1.2 Z ČOHO SA DÁ VYŽIŤ?

POJMY, KTORÉ S TÝM SÚVISIA

- peňažný príjem domácnosti – peniaze, ktoré do domácnosti v určitom období prídu,
- mzda – cena práce,
- hrubá mzda (HM) – priznáva ju zamestnávateľ zamestnancom v závislosti od odpracovaného času alebo dosiahnutého výkonu; vstupuje mu do nákladov,
- čistá mzda (ČM) - vypláca ju zamestnávateľ zamestnancom po odpočítaní odvodov a dane zo závislej činnosti,
- nominálna mzda – mzda vyjadrená v peniazoch,
- reálna mzda – množstvo tovarov, ktoré si môže zamestnanec za svoju mzdu kúpiť,
- štátna sociálna podpora – dávky, ktoré priznáva štát občanom v určitých situáciách.

AKO SI VYPOČITAŤ ČISTÚ MZDU (ČM)

$ČM = HM - \text{záonné poistenie} - \text{preddavok na daň} + \text{daň. bonus}$

Záonné poistenie	% z HM
zdravotné	4,0
sociálne	9,4
Spolu	13,4

preddavok na daň = základ dane (ZD) x sadzba dane

základ dane = HM – záonné poistenie (13,4 %) – nezdaniteľná časť ZD

NAŠE TIPY

- Hľadajte pomoc na konci svojho ramena (vaše ruky), až potom pýtajte pomoc inde.
- Prácu začnite vykonávať až vtedy, keď si dohodnete cenu svojej práce.
- Mzda nemusí byť jediným príjmom domácnosti. Hľadajte aj iné zdroje.
- Nikdy nevykonávajte prácu „načierno“, bez zmluvy alebo dohody.
- Dôveruj, ale preveruj. Kontrolujte si výplatnú pásku.
- Nehanbite sa žiadať od štátu dávky, na ktoré máte nárok.
- Pripomínáme, že rodičovský príspevok môže poberať aj otec.

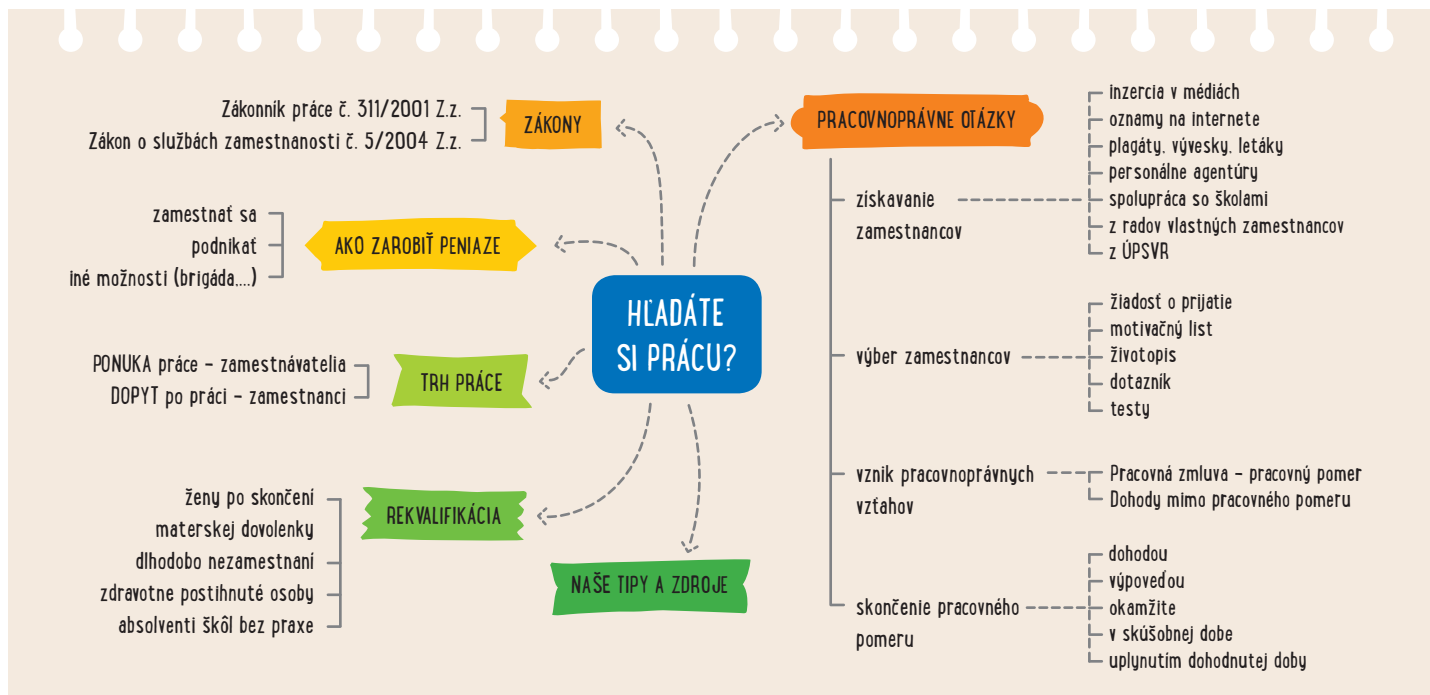
ZDROJE:

www.finance.sk
www.odvody.sk

www.slovensko.sk
www.socpoist.sk

2.1 HĽADÁTE SI PRÁCU?

„Práca a zamestnanie nie je to isté. Zamestnanie nás živí, ale práca dáva nášmu životu zmysel.“ (Henry Ford)

2.2 HĽADÁTE SI PRÁCU?

PRACOVNÝ POHOVOR

1) Na čo sa vás môžu pýtať?

- Čo viete o spoločnosti?
- Prečo chcete pracovať pre nich?
- Prečo odchádzate zo súčasného zamestnania?
- Aké sú vaše silné a slabé stránky?
- Aké máte záujmy a mimopracovné aktivity?
- Pracujete radšej sám alebo v kolektíve?
- Ako riešite konflikty?
- Čo považujete za svoj najvýznamnejší úspech?

2) Na čo by sa pýtať nemali?

- Na vek, vierovyznanie, politické názory, sexuálnu orientáciu,...
- Nesmú vás diskriminovať.

3) Najčastejšie chyby

- nevhodné oblečenie
- neospravedlnené meškanie
- nevhodný slovný prejav
- pomalé reakcie na otázky
- príliš časté spomínanie platu, benefitov, nadčasov
- duplicitné otázky
- prejavy nervozity
- prerieknutie sa, protirečenia, prezradenie, že ste v životopise klamali

NAŠE TIPY

- Pracujte, je to obvykle hlavný zdroj príjmu. Vážte si svoju prácu, veľa ľudí ju nemá. No nenechajte sa zneužívať svojim zamestnávateľom.
- Poznajte svoje zamestnanecké práva a povinnosti.
- Venujte dostatočnú pozornosť príprave dokumentov pre vstup do pracovného pomeru (motivačný list, životopis). Prvý dojem môžete urobiť iba raz.
- Pracovný pohovor nezačínajte otázkou o výške mzdy. Neodchádzajte však z neho bez odpovede na túto otázku.
- Nemôžete sa uplatniť na trhu práce? Hľadajte možnosti rekvalifikácie. Akademické vzdelanie nie je zárukou zamestnania na celý život.

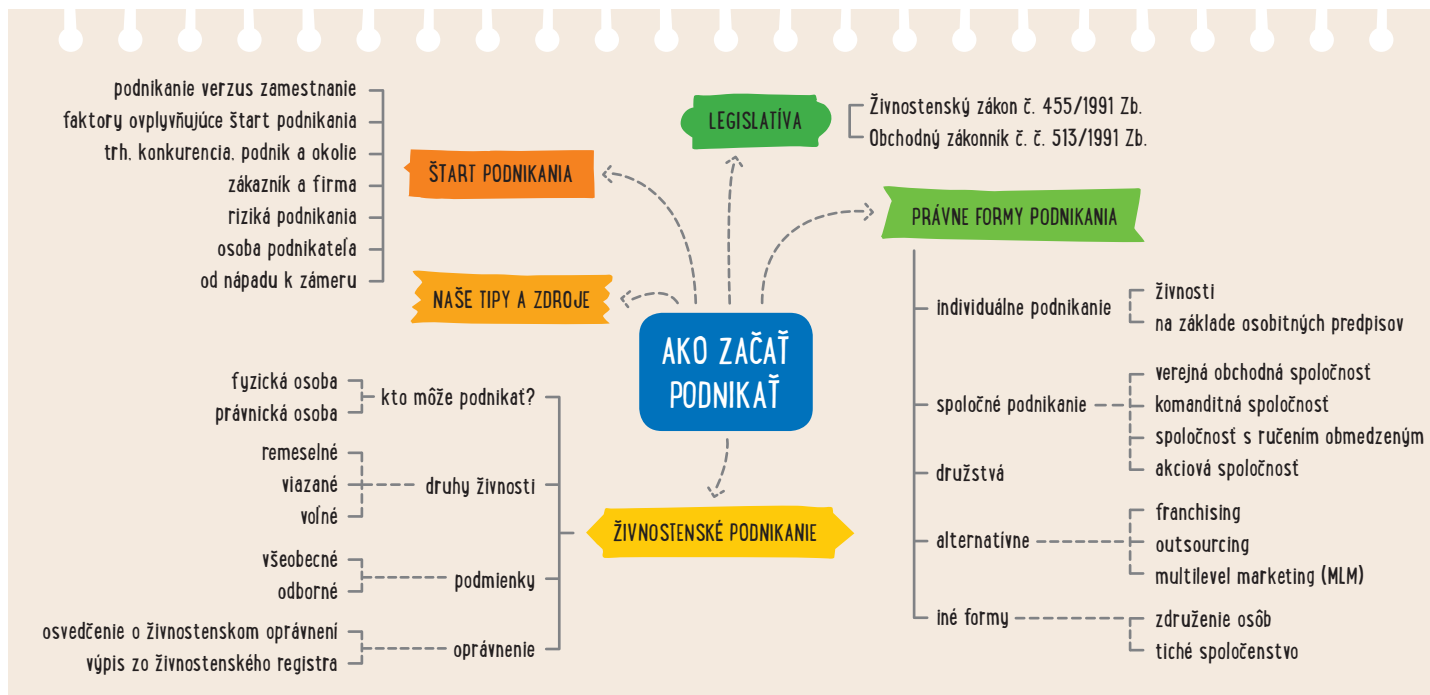
ZDROJE:

www.zakonypreludi.sk
www.szk.sk

www.profesia.sk
www.kariera.sk

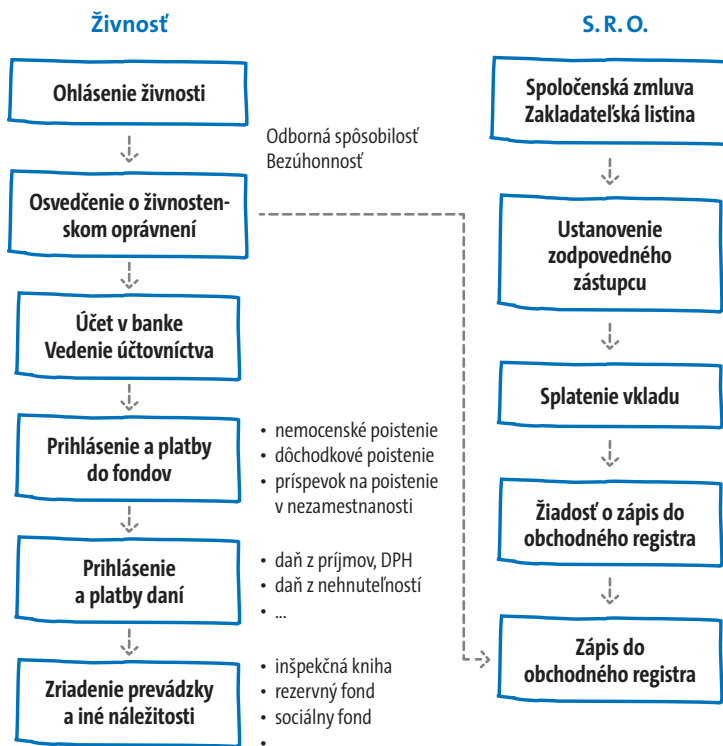
3.1 AKO ZAČAŤ PODNIKAŤ

„Ľudia sa obávajú neznámeho. Bez odvahy na zmenu niet zlepšenia. A tak nieto ani blahobytu.“ (Tomáš Baťa)

3.2 AKO ZAČAŤ PODNIKAŤ

ADMINISTRATÍVNE KROKY

NAŠE TIPY

- ▶ Zamestnanie je istota, podnikanie je neistota, ktorú vyvažuje sloboda. Rozhodnutie je iba na vás.
- ▶ Pred začiatkom podnikania si preštudujte príslušné zákony. Aj tu platí, že neznalosť zákona neospravedľuje.
- ▶ Na začiatok podnikania môžete získať štátnu podporu, musíte však predložiť reálny podnikateľský plán.
- ▶ Majte dve peňaženky: jednu firemnú a druhú osobnú.
- ▶ Nezabudnite, že podnikateľ má okrem svojich práv aj povinnosti, medzi ktoré patrí vedenie ekonomickej agendy ako i platenie odvodov a daní.

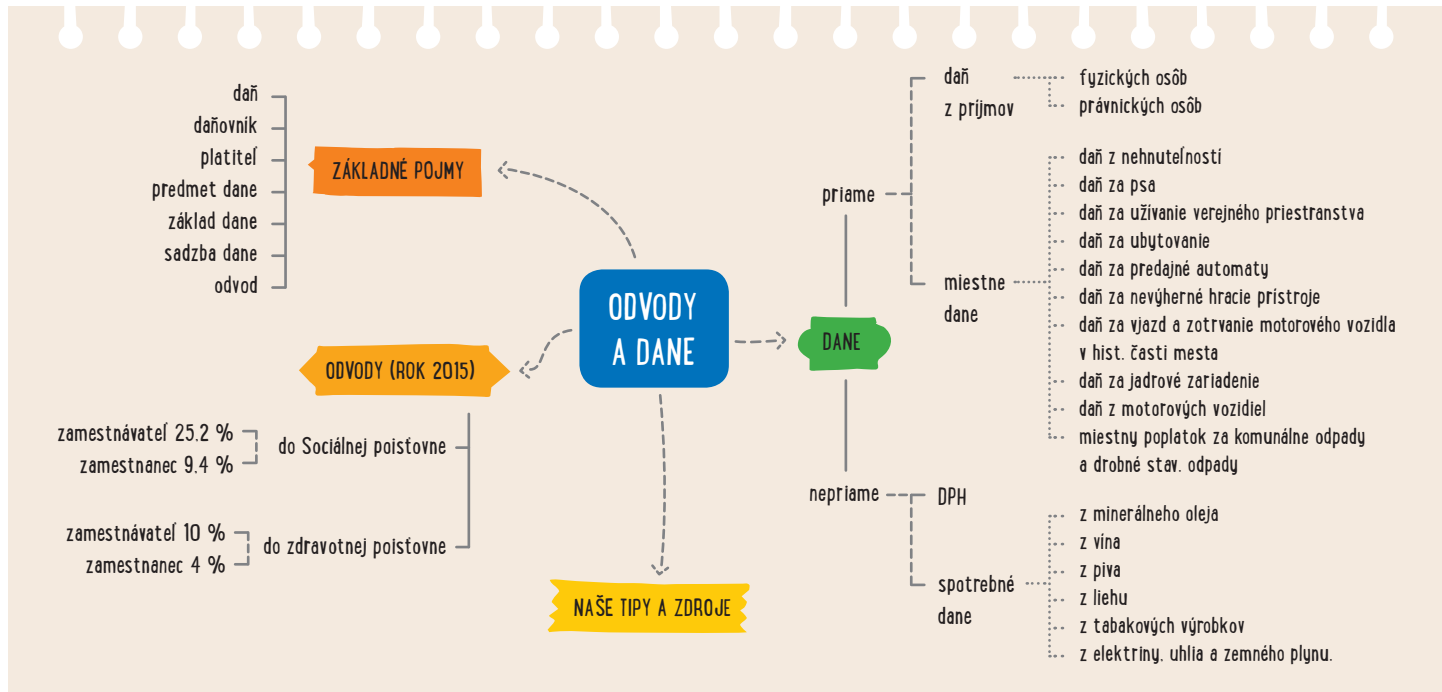
ZDROJE:

www.podnikam.sk
www.podnikajte.sk

www.szk.sk
www.spendtree.net

4.1 ODVODY A DANE

„Na tomto svete nie je nič isté okrem smrti a platenia daní.“ (Benjamin Franklin)

4.2 ODVODY A DANE

VIETE, ŽE...

- ▶ ...odvody sú zákonom určené čiastky z príjmu, ktoré plynú do verejných zdrojov (Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne),
- ▶ ...platiť odvody sa vždy opláti, aby ste mohli získať to, čo vám zo zákona patrí, t. j. zdravotnú starostlivosť, dôchodok, sociálne dávky,
- ▶ ...daň je povinná zákonom stanovená opakujúca sa platba, ktorú platia daňovníci v stanovenom termíne a stanovenej výške,
- ▶ ...daňovník je každá fyzická alebo právnická osoba, ktorej príjem, majetok alebo činnosť podliehajú zdaneniu,
- ▶ ...platiteľ dane je fyzická alebo právnická osoba, ktorá odvádza daň správcovi dane (daňovému úradu, úradu miestnej správy),
- ▶ ...predmetom dane môže byť majetok (pozemok, rodinný dom, auto,...), príjem (mzda, z podnikania) alebo činnosť,
- ▶ ...sadzba dane je stanovená zákonom alebo vyhláškou ako pevná čiastka alebo v percentách zo základu dane,
- ▶ ...od dane z pridanej hodnoty (DPH) sú oslobodené vzdelávacie, poštové, finančné, poisťovacie služby, služby zdravotnej starostlivosti a sociálnej pomoci,
- ▶ ...jediné dane, ktoré nemusíte platiť, sú spotrebné dane z liehu, vína, piva a tabakových výrobkov, ak nebudete konzumentmi týchto produktov?

NAŠE TIPY

- ▶ Dodržiavajte termíny platenia odvodov a daní. Ušetríte tým na sankciách, pokutách za omeškanie, ktoré rastú geometrickým radom.
- ▶ Okrem dane z príjmu zo závislej činnosti je za výpočet aj platbu daní zodpovedný daňovník.
- ▶ Tu naozaj platí: „Neznalosť zákona neospravedlňuje.“
- ▶ Aktuálne informácie o miestnych daniach nájdete na webových stránkach miest a obcí.
- ▶ Nezabudnite, že časťou vašej dane z príjmu môžete niekomu pomôcť. Zoznam príjemcov 2 % dane nájdete na internete.
- ▶ Dostať sa do zoznamu neplatičov, ktorý je aj na internete, nie je žiadna výhra. Snažte sa doňho nedostať :).

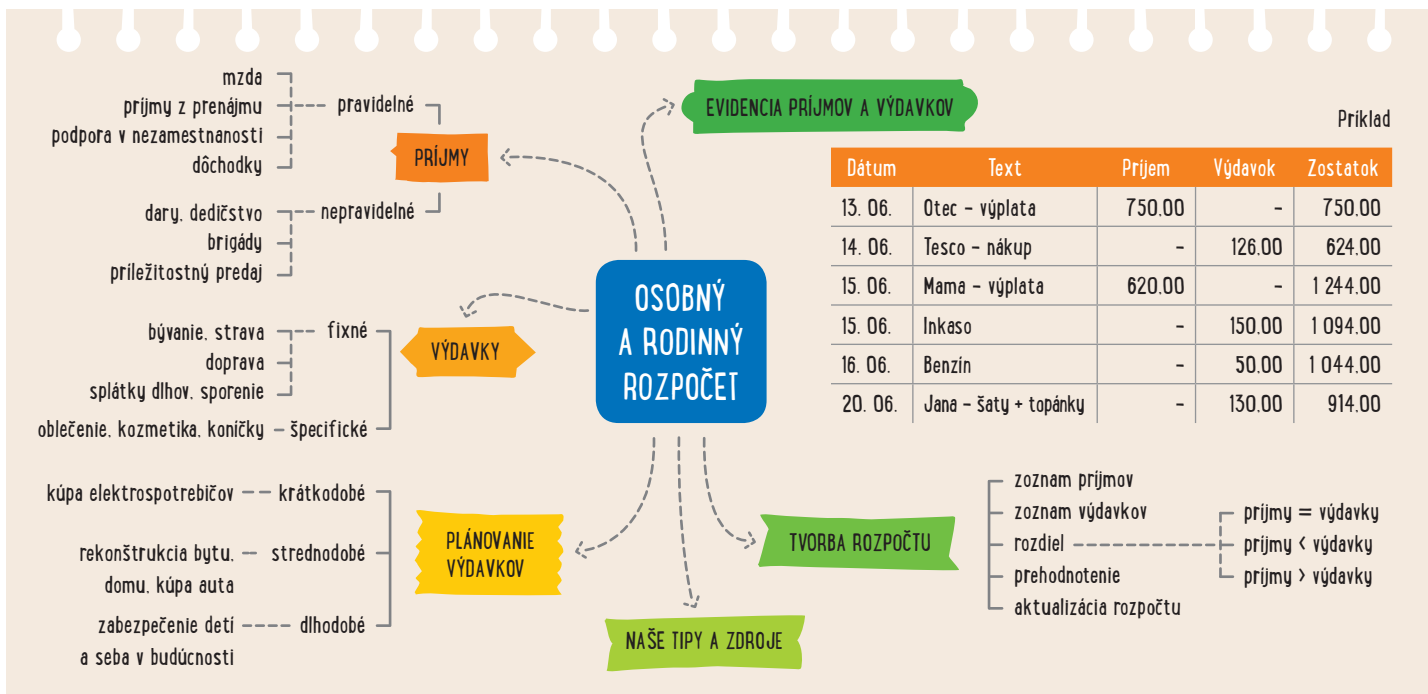
ZDROJE:

www.drst.sk
www.dvepercenta.sk

www.finance.sk
www.szk.sk

5.1 OSOBNÝ A RODINNÝ ROZPOČET

„Rozpočet je ako svetlo v jaskyni. Ukazuje nám, kade utekajú peniaze.“ (George S. Clason)

5.2 OSOBNÝ A RODINNÝ ROZPOČET

škola
rodinných
financií

MESAČNÝ RODINNÝ ROZPOČET

Mesačný príjem	Plán (€)	Skutočnosť (€)	Rozdiel (€)
Mzda – otec			
Mzda – mama			
Prenájom			
Brigáda			
Iné			
Príjmy spolu			
Mesačné výdavky			
Úspory			
Potraviny			
Nájomné, energie			
Domácnosť			
Pohonné hmoty			
Telefón			
Cestovné			
Vzdelanie			
Kultúra			
Údržba			
Splátky – pôžičky, leasing			
Charita			
Výdavky spolu			
Výsledok hospodárenia			
Príjmy celkom			
Výdavky celkom			
Zostatok			

NAŠE TIPY

- Do evidencie a tvorby rozpočtu zapojte celú rodinu.
- Neberte sa príliš vážne, bavte sa.
- Vydrzte najmenej 3 mesiace.
- Máte jeden z týchto výsledkov?
 - príjmy = výdavky
Dosiahli ste rovnováhu. Nezaspíte na vavrínoch!
 - príjmy > výdavky
Výborne! Usporiť ste. Investujte.
 - príjmy < výdavky
Ako sa vám to podarilo? Siahli ste na rezervy alebo ste si požičali?
Ako z toho von:
 - znižte výdavky
 - zvýšte príjmy
 - zvýšte príjmy a súčasne znížte výdavky

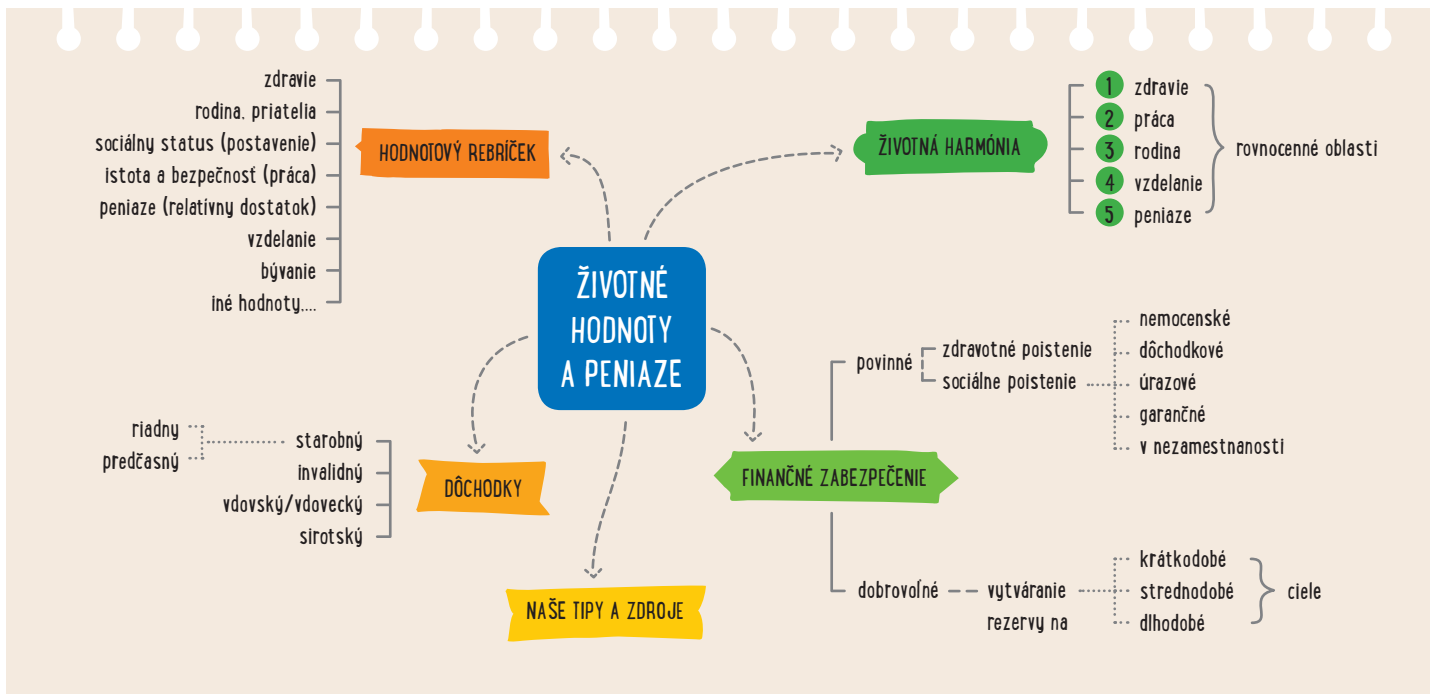
ZDROJE:

www.skolarodinnychfinancií.sk
www.mesec.cz

www.spendtree.net
George S. Clason:
Najbohatší muž v Babylone.

6.1 ŽIVOTNÉ HODNOTY A PENIAZE

„Najväčšou hodnotou, túžbou človeka je prežiť šťastný, spokojný život.“ (neznámy autor)

6.2 ŽIVOTNÉ HODNOTY A PENIAZE

VIETE, ŽE...

- ...priemerná mesačná mzda v roku 2014 bola **858 eur**?
- ...vo februári 2015 bol priemerný starobný dôchodok **406 eur** (cca 47 % priemernej mzdy)?
- v tom istom mesiaci bolo na Slovensku vyše **1,348 milióna dôchodcov**, z toho 1,014 mil. poberateľov riadneho starobného dôchodku?
- ...priemerná **doba práceneschopnosti** v januári 2015 bola **38 dní** (v decembri 2014 až 50 dní)?
- ...Sociálna poisťovňa priemerne vyplatila **217 eur** každému, kto bol v uvedenom mesiaci práceneschopný (na PN)?

HODNOTOVÝ REBRÍČEK

...je poradie, stupnica hodnôt, priorít, ktoré sú pre človeka dôležité. Tak ako sme ľudia rozdielni, tak aj tieto stupnice môžu byť rôzne. Väčšina ľudí uznáva tie isté hodnoty, iba ich poradie v rebríčku je rozdielne.

ŽIVOTNÁ HARMÓNIA

Z rôznych výskumov vyplynulo, že najspokojnejší sú tí ľudia, ktorí prežijú svoj život harmonicky, vyvážený v piatich oblastiach.

NAŠE TIPY

- Ujasnite si svoje životné hodnoty a ciele.
- Prehodnocujte svoj rebríček v rôznych životných situáciách. Tomu podriadte svoje aktivity.
- Na väčšinu svojich cieľov isto potrebujete peniaze. Vytvárajte si rezervu na ich splnenie a buďte disciplinovaní a vytrvalí.
- Dávajte si reálne ciele. Ich dosahovanie vás bude posilňovať, opakované nesplnenie cieľov demotivuje.
- Nepreceňujte žiadnu z oblastí životnej harmónie. Dôležitá je vyváženosť všetkých piatich. Preferencia jednej (napr. práce) bude na úkor ostatných.
- Myslite na budúcnosť, aj keď ste mladí. Dôchodok riešte už od prvého zamestnania.

ZDROJE:

www.socpoist.sk
www.finance.sk

www.slovensko.sk
Krištofovič. P.: Kniha cieľov

7.1 AKO KOMUNIKOVAŤ S BANKOU

„Bankár je človek, ktorý vám požičia dáždnik, keď svieti slnko, a chce ho naspäť, keď začne pršať.“ (Peter Lynch)

7.2 AKO KOMUNIKOVAŤ S BANKOU

PRI VÝBERE BEŽNÉHO ÚČTU SI ZODPOVEDZTE NA TIETO OTÁZKY:

- Má banka v mojom meste pobočku a dostatok bankomatov v okolí môjho bydliska resp. pracoviska?
- Vyberám často z bankomatu?
- Chcem uskutočňovať čo najviac operácií z pohodlia domova?
- Potrebujem účet len na zasielanie výplat raz mesačne?
- Urobím v rámci mesiaca mnoho bezhotovostných operácií a opláti sa mi využiť niektorý z balíčkov bankových služieb?

DOKLADY POTREBNÉ NA ZALOŽENIE BEŽNÉHO ÚČTU

1) pre bežného občana

- a) občiansky preukaz + ďalší doklad (preukaz poistenca, rodný list, cestovný pas, vodičský preukaz)
- b) u cudzincov: cestovný pas + ďalší doklad

2) pre študenta

- a) občiansky preukaz + ďalší doklad
- b) u študentov nad 19 rokov i potvrdenie o štúdiu

3) pre podnikateľa

- a) občiansky preukaz
- b) výpis z Obchodného alebo Živnostenského registra
- c) vložiť minimálny vklad

NAŠE TIPY

- Platobné karty sú vašimi pomocníkmi. Používajú sa už 100 rokov.
- Platenie bez hotovosti neznamena platenie (byť) bez peňazí. Pri malých nákupoch do 20 €, (v trafike, kaviarni či kvetinárstve) využívajte bezkontaktnú platobnú kartu.
- Pri výbere peňazí z bankomatu uprednostnite bankomaty vlastnej banky. Ušetríte na poplatkoch.
- Kreditnú kartu používajte na platenie, nie na výber hotovosti.
- Banka je váš partner. Určite s ňou komunikujte v prípade zmeny osobných údajov, ale najmä pri problémoch so splácaním úverov.
- Dodržiavajte zásady bezpečného používania platobných kariet a elektronického bankovníctva. Nájdete ich na webovej stránke vašej banky.

ZDROJE:

www.skolarodinnychfinancií.sk
www.finance.sk

www.financnahitparada.sk
www.zbk.sk

8.1 ÚVERY, PÔŽIČKY, SPLÁTKY

„Prikrývaj sa takou perinou, na akú máš.“ (slovenské príslovie)

8.2 ÚVERY, PÔŽIČKY, SPLÁTKY

VIETE, ŽE...

- ...úrok je cena požičaných peňazí,
- ...úroková miera je cena požičaných peňazí v percentách za určité obdobie spravidla za rok (p. a.),
- ...ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) vyjadruje celkové náklady na úver vrátane všetkých poplatkov,
- ...fixácia je obdobie, počas ktorého banka nemení úrokovú mieru na poskytnutý úver ani výšku splátky?

POTREBUJETE SI POŽIČAŤ?

Odkiaľ?	Čo vás to bude stáť?
rodina, priatelia, známi	0 %
účelový spotrebiteľský úver v banke	8 – 11 % p. a.
bezüčelový spotrebiteľský úver v banke	13 – 15 % p. a.
nákup na splátky	20 – 30 % p. a.
hotovostné pôžičky	50 % p. a. a viac

DÔLEŽITÉ!

Zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch... nás chráni, ale „podpísať zmluvu o úvere môžeš, prečítať musíš“.
Aj od podpísanej zmluvy o úvere alebo pôžičke možno do 14 dní odstúpiť.

NAŠE TIPY

- Na bývanie prioritne využite úvery so štátnou podporou (ŠFRB, stavebný úver, hypotéky pre mladých).
- Hľadajte príležitosti na predčasné splatenie úveru – žiadosti banky posudzujú individuálne.
- Pri porovnávaní úverov/pôžičiek si všimajte RPMN, dĺžku splácania a celkovú sumu, ktorú musíte zaplatiť.
- Vždy sa opýtajte aké poplatky vám hrozia v prípade, že sa omeškáte so splátkou.
- Je rozdiel, či niečo **CHCEM** alebo **POTREBUJEM**. Vždy je výhodnejšie kupovať za svoje.
- Nezapudnite, že hotovostné pôžičky sú najdrahšie. Týka sa to aj výberu z kreditnej karty.

ZDROJE:

www.skolarodinnychfinancií.sk
www.financnahitparada.sk

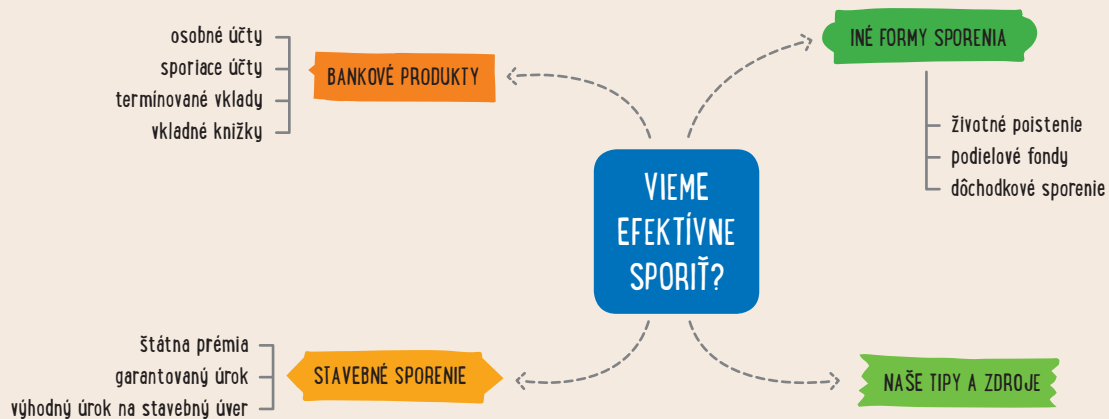
www.finance.sk
www.sbaonline.sk

9.1 VIEME EFEKTÍVNE SPORIŤ?

škola
rodinných
financií

„Peniaze sú ako ruky alebo nohy. Pokiaľ ich nepoužívate, prídete o ne.“ (Henry Ford)

9.2 VIEME EFEKTÍVNE SPORIŤ?

Vieme efektívne sporiť?	VÝHODY	NEVÝHODY
bankové produkty	<ul style="list-style-type: none">vysoká likvidnosťistota návratnosti	<ul style="list-style-type: none">nízke zhodnoteniedaň zo zisku (z úroku)poplatky za vedenie účtu
stavebné sporenie	<ul style="list-style-type: none">štátna prémie (nezdaňuje sa)garantované zhodnoteniemožnosť čerpanie úveru, medziúveruistota návratnosti	<ul style="list-style-type: none">nízka likvidnosťpoplatky za vedenie účtuvstupný poplatok
životné poistenie	<ul style="list-style-type: none">odložená daňová povinnosťbezpečnosť	<ul style="list-style-type: none">overovanie podpisu pri výbere peňazísťažená likvidnosť
dôchodkové sporenie	<ul style="list-style-type: none">príspevok zamestnávateľadaňová úľava do 34,20 € ročnebezpečnosť	<ul style="list-style-type: none">výber formy vyplácania až v dôchodkupoplatky za správuzhodnotenie sčasti závisí od sporiťeľa
podielové fondy	<ul style="list-style-type: none">možnosť dlhodobého sporeniamožné vyššie výnosy ako v banke	<ul style="list-style-type: none">výnosnosť závislá od situácie na finančnom trhu (riziko)

NAŠE TIPY

- ▶ Odložte si aspoň 10 % z každého príjmu. Sporte akokoľvek, len sporte!
- ▶ Na osobnom účte udržiavajte len nevyhnutnú čiastku na plánované výdavky.
- ▶ Využívajte inteligentné účty. Je to kombinácia osobného a sporiaceho účtu.
- ▶ Zoberte si jediný príspevok na sporenie od štátu formou stavebného sporenia.
- ▶ Štátna prémie v roku 2015 = 5,5 % z ročného vkladu max. z 1206,93 €, t. j. 66,39 €.

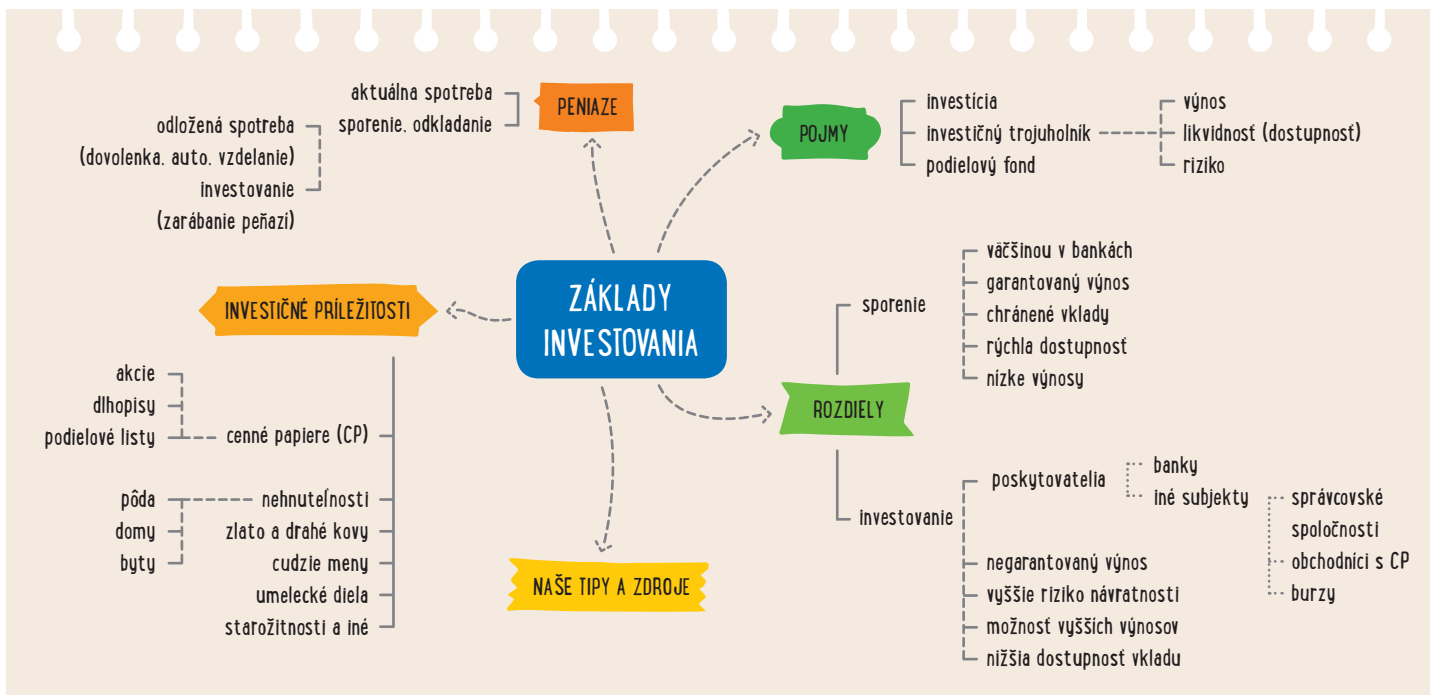
ZDROJE:

www.skolarodinnychfinancií.sk

www.financnahitparada.sk

10.1 ZÁKLADY INVESTOVANIA

„Investovanie je ako hra. Musíte počítať aj s prehrou. Šťastie praje pripraveným.“ (Mária Hankociová)

10.2 ZÁKLADY INVESTOVANIA

AKO SA INVESTUJE DO PODIELOVÝCH FONDŮV

1. Správcovská spoločnosť (SpS) je finančná inštitúcia s licenciou NBS, ktorá spravuje peniaze v podielových fondoch. Má know-how, vie ako na to.
2. Investor (podielnik) chce, aby jeho peniaze pracovali a zarábali. Zverí ich do správy odborníkom – SpS.
3. SpS sústreďuje finančné prostriedky od rôznych investorov a so súhlasom depozitára (oprávnená banka) za ne nakúpi cenné papiere na kapitálovom trhu. Celý výnos rozdelí medzi podielnikov.

NAŠE TIPY

- Investovanie je rozhodovanie o peniazoch, t. j. investovať môže len ten, kto ich má.
- Peniaze na účtoch v banke nezarábajú. Vezmite časť svojich peňazí a investujte.
- Na otázky v investičnom dotazníku odpovedajte pravdivo – berte na seba iba také riziko, aké zvládnete.
- Doterajší výkon investície nie je zárukou budúcich výnosov.
- Investície sú príležitosťou na vytvorenie budúcich zdrojov príjmov.
- Peniaze, ktoré zarobili peniaze, ďalej investujte.
- Nikdy nedávajte všetky vajíčka do jedného košíčka – rozkladajte riziko.

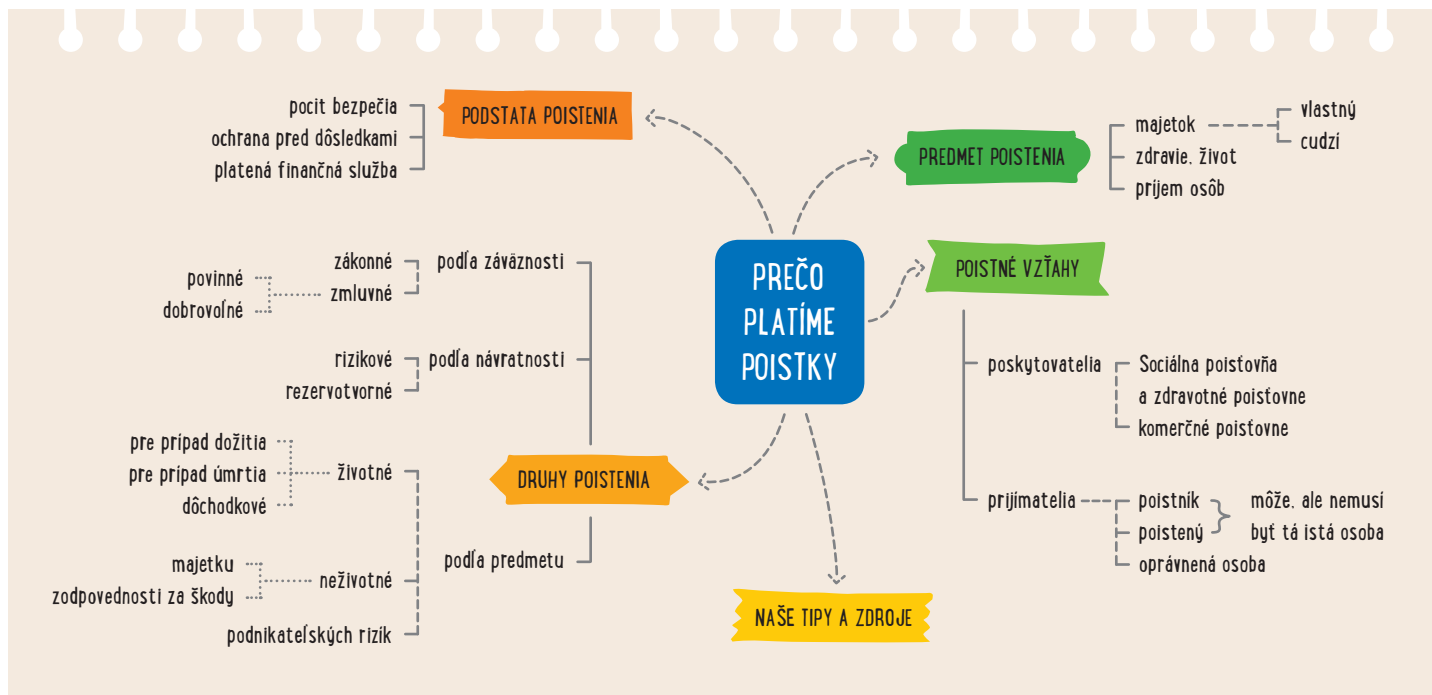
ZDROJE:

www.ako-investovat.sk
www.financnahitparada.sk

www.openiazoch.sk

11.1 PREČO PLATÍME POISTKY

„Poistenie je služba, ktorú si kupujeme, keď ju nepotrebuje. Lebo keď ju budeme potrebovať, nikto nám ju nepredá.“ (neznámy autor)

11.2 PREČO PLATÍME POISTKY

POCIT BEZPEČIA

- Patrí medzi najdôležitejšie potreby, poistením si človek uspokojuje túto potrebu.

OCHRANA PRED DÔSLEDKAMI...

- ...náhodných nepriaznivých udalostí či už živelných alebo spôsobených človekom.
- ...podpísaním poistnej zmluvy nikto nevytlúči vznik takejto udalosti. Pravdepodobnosť vzniku, RIZIKO zostáva.

PLATENÁ FINANČNÁ SLUŽBA

- Poistením preberá časť zodpovednosti za následky poistnej udalosti poisťovateľ, t. j. poisťovňa. V prípade poistnej udalosti poisťovňa poskytne poistné plnenie. Za túto službu platíme poistné.

PREDMET POISTENIA – ČO CHRÁNIME POISTENÍM

- **majetok** – dôsledky živelných udalostí a konania človeka,
- **zdravie, život, majetok iných** – dôsledky nepredvídaného konania,
- **príjem osôb** – dôsledok narušenia schopnosti pracovať, zabezpečiť príjem sebe a odkázaným osobám.

NAŠE TIPY

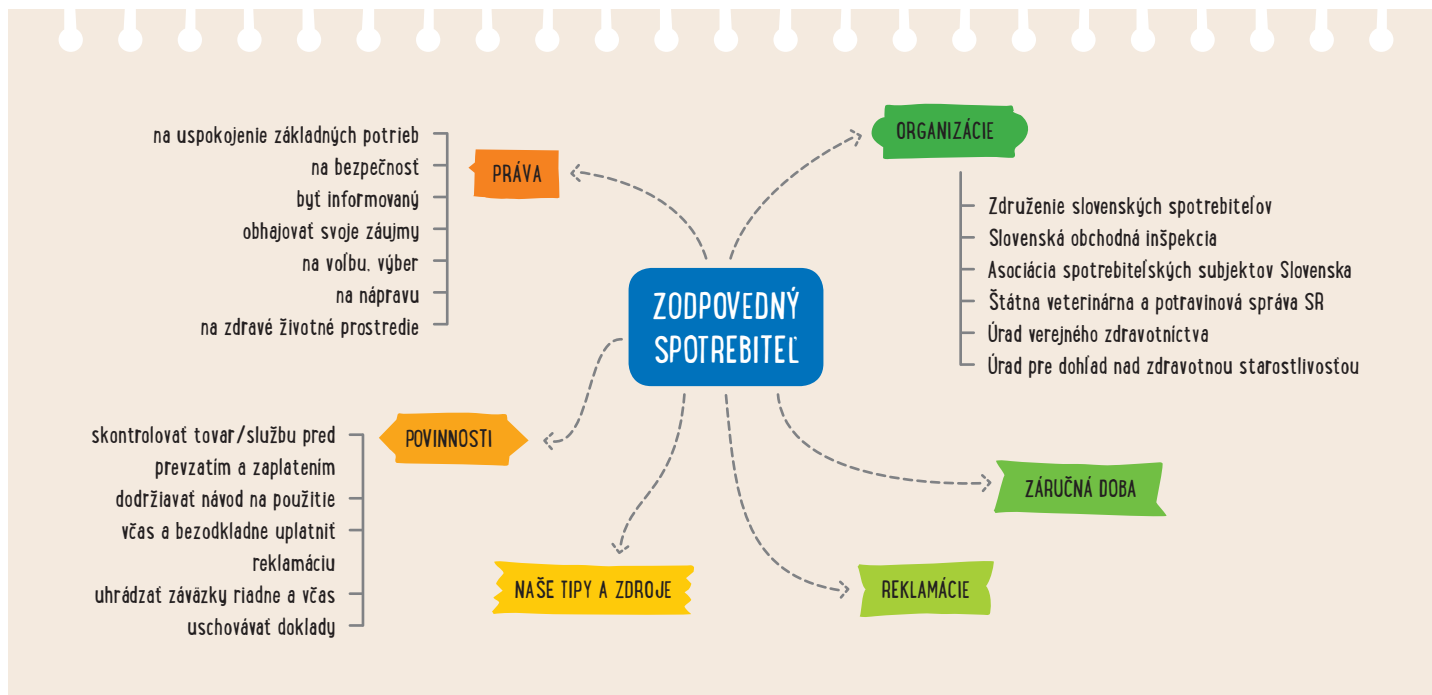
- Poistenie je o istení – o znížení rizika. Na sporenie sú vhodnejšie iné produkty.
- Poistný trh je veľký, zorientujte sa v ňom. Získajte dostatok informácií pre rozhodnutie.
- Poistnú zmluvu si pozorne prečítajte. Čas, ktorý tomu venujete, môže byť v budúcnosti veľmi dobre zaplatený.
- Vypovedať povinné zmluvné poistenie auta sa vždy oplatí. Výpoveď poistnej zmluvy musí byť v poisťovní najneskôr 6 týždňov pred výročím začiatku poistenia.
- Stratu práce si poistíte lacnejšie, keď ste mladší. Rovnako si môžete poistiť splácanie hypotekárneho úveru.
- Aj od podpísanej poistnej zmluvy môžete odstúpiť do 30 dní bez sankcií.

ZDROJE:

www.poistovne.sk www.socpoist.sk www.123peniaze.sk

12.1 ZODPOVEDNÝ SPOTREBITEĽ

„Je nepremožiteľná sila pravdy, ak je vyzbrojená svetlom poznania.“ (Ján A. Komenský)

12.2 ZODPOVEDNÝ SPOTREBITEĽ

...sa chráni sám. Má na svojej strane oporu v zákone.

ZÁRUČNÁ DOBA

- Upravujú ju paragrafy 620 a 621 Občianskeho zákonníka,
- záruka na **spotrebný tovar je najmenej 24 mesiacov**, ak predajca nestanoví dlhšiu lehotu,
- záruka na **potraviny**, na ktorých nie je uvedený dátum spotreby, je **najmenej 8 dní**,
- záruka na **krmivá** je **3 týždne** a na **živé zvieratá 6 týždňov**,
- ak je na predávanej veci, jej obale alebo návode k nej pripojenom vyznačená lehota na použitie veci, neskončí záručná doba pred uplynutím tejto lehoty.

REKLAMÁCIA

- **Predávajúci je povinný** reklamáciu prijať, zaevidovať, vydať doklad o jej prijatí i doklad o spôsobe vybavenia, pričom aj zamietnutá reklamácia sa považuje za vybavenú. Vybavenie reklamácie nesmie trvať dlhšie ako 30 dní.
- Uplatnenú reklamáciu počas prvých **12 mesiacov** od zakúpenia výrobku môže predávajúci **zamietnuť** len na základe **odborného posudku**.

NAŠE TIPY

- Uschovajte si doklady o nákupe minimálne po dobu trvania záruky minimálne 24 mesiacov, resp. do vypršania premlčacej lehoty (3 roky).
- Zakúpený výrobok používajte. Len tak zistíte, či je všetko v poriadku (plynie záručná doba).
- Pri nákupe cez internet:
 - skontrolujte obsah prevzatej zásielky v prítomnosti kuriéra, predídete nepriemným prekvapeniam,
 - vyhnite sa obchodom, ktoré neuvádzajú kontaktné údaje alebo nekomunikujú už v okamihu predaja, zložitá bude komunikácia pri prípadnej reklamacii,
 - nevšímajte si len cenu tovaru, ale tiež poštovné a ďalšie poplatky,
 - čítajte referencie, skúsenosti iných spotrebiteľov.

ZDROJE:

www.pravaspotrebiteľa.sk
www.zss.sk

<http://europa.eu>
www.spendtree.net

13.1 POZNÁM SVOJE PENIAZE

„Peniaze nie sú cieľom, ale niekedy sú tým najefektívnejším pomocným prostriedkom k realizácii našich snov.“ (Donald Trump)

1. **Mám svoje peniaze pod kontrolou** – poznám výšku svojich mesačných príjmov a viem, aké sú moje výdavky.

2. **Nemiňam viac, ako zarobím.**

3. **Miňam uvážlivo** – viem, ktoré výdavky sú nevyhnutné a ktoré nie. Rozlišujem medzi tým, čo skutočne potrebujem a čo iba chcem.

4. **Nepodlieham psychológii predaja** – výhodný nákup nemusí byť dobrý, ak nebudem mať na konci mesiaca peniaze na nevyhnutné veci.

5. **Cena a kvalita sú dôležité.** Nemusím ušetriť, ak kupujem lacné veci. Lacné a nekvalitné veci môžu znamenať v konečnom dôsledku zbytočné výdavky.

6. **Väčšie nákupy si plánujem a sporím si na ne** – keď mám pred sebou cieľ, je jednoduchšie niektoré veci si odoprieť.

7. **Kontrolujem termíny platieb** – vyhýbam sa zbytočným pokutám a poplatkom.

8. **Vytváram si rezervu na horšie časy** – aj keď môžem odložiť len málo, je to lepšie, ako nešetriť vôbec.

9. **Požičiavam si vtedy, keď je to nevyhnutné** – úrok z úveru = peniaze pre banku, úrok z vkladu = peniaze pre mňa.

10. **Čas sú peniaze – ale platí to aj opačne.** Ak chcem mať peniaze, musím tráviť čas ich zarábaním. Keď miňam nerozmyslene, alebo sa zbytočne zadlžujem, musím pracovať viac a oberám sa o čas na rodinu, priateľov alebo koníčky.

ZDROJE:

www.skolarodinnychfinancií.sk

www.poznaj.sk

Petra Navrátilová: Finanční gramotnost. Computer Media.

2011. ISBN 978-80-7402-106-0

